

07.10.2016

OTTOMAN
INSTITUTE

ALİ CENGİZ HİKAYESİ

OSMANLICA YAZIYA YENİ BAŞLAYAN ÖĞRENCİLER İÇİN ALIŞTIRMA KİTABI

İTİMAT MATBAASI | TRANSKRİPSİYON: MAHMUT KURTAL

ALİ CENGİZ HİKÂYESİ

Ottoman İnstitute – Osmanlı ve İslam El Yazma Eserleri Araştırma Enstitüsü tarafından Osmanlıca yazıya aşına olunması amacı ile talebelerin Osmanlıca yazı ve kuralları tetkik edebilmeleri için kısmi olarak transkrip edilmiştir.

Transkripsiyonda eksik olan okuma kısımları , transkrip yazım kuralları ve diğer hususlar derslerde öğrenciler ile birlikte işlenecektir.

Eserin orijinal nüshasını www.makaleoku.org sitemizden temin edebilirsiniz.

Hazırlayan: Mahmut KURTAL

ALİ CENGİZ HİKÂYESİ

Sayfa 1

Rivayet-i ihbar ve naklen asar şöyle rivayet bu vech ile hikayat ederler ki zaman-ı evvelde Hindistan'ın (CiderAbad) şehrinde bir fakir kadın olup bunun gayet güzel ve her türlü hüner ve marifet sahibi, son derece akıllı ve zeki bir evladı vardı.

Bu gencin, gerek akıl ve zekâda, gerek hüner ve marifette ve hüsn-ü cemalde mezkûr şehirde bir malı yoktu. (CelalAbad) Emîri bu çocuğun meth-u senasını işidub ayı -----arzusuna düştüğünden validesine haber gönderdi ve genci beraber getirmesini de emretti.

Mezbure Emîrin bu emr-u talebi üzerine oğluyla beraber olup Şah'açıktı. Emîr genci nazar-ı tetkikden geçirdiği gibi ona söz söyleyerek ve bazı sualler sorarak iktidar-ı derc-i zekası da aklamış olduğundan hizmetinde istihdam etmek üzere elkoydu ve validesine de gitmek üzere bir maaş tahsis eyledi.

Genç hizmet-i Emir de leyl ve nehar hazır olarak herkesin inzar-ı tevci ve ----- kazanmış ----- Şah'ı da olmuşdu.

Sayfa2

Birgün Şah etrafında bendegan-ı ayak üzerinde durmakta buldukları sırada sordu:

- İçinizde Ali Cengiz oyunu denilen şeyi bilen kimse var mı?

Şah'ın bu suali üzerine kimse cevap veremeyip birbirinin yüzlerine baktılar. O sırada genç ileri çıkıp dedi ki;

- Eğer müsaade verilir ve emir ferman buyrulur ise gidip bu oyunu tahsil eder ve gelirim.

Emîr memnun olarak;

- Haydi git tahsil et ve çabuk gel.

Diyerek ruhsat vermekle genç derhal huzurdan çıkarak (Ali Cengiz)'in nerede ikamet ettiğini, ve nasıl bir adam olduğunu tetkike başladı.

Bu sırada çarşıda bir dervişe rasgeldi. Genç Sih dervişlerin her şeye vakıf olduklarını düşünerek bunun yanına sokulup elini öptü (Ali Cengiz)'i ona sordu. Derviş sual etti:

- Oğlum (Ali Cengiz)'i ne yapacaksın?
- Oyununu öğreneceğim .
- Bundan maksadın nedir?
- Emîr bu oyunu görmek istiyor da

Sayfa 3

- Öyle ise gel ben seni (Ali Cengiz) 'in yanına götüreyim.

Diyerek gencin elinden tutup yürümeye başladılar. Biraz gidip şehirden çıktılar, bir dağa vasıl olup orada bulunan bir mağaraya girdiler. Genç (Ali Cengiz) 'i görmek sevdasıyla bilaitiraz dervişi takip ediyordu.

Mağarada derviş genci bir odaya götürdü ki burası kendisinin ikametgahı idi. Odanın dört duvarında kudümler, defler, çevganlar, basrlar, tebihler asılı olduğu gibi bir tarafında da birçok şişeler inbiklerle beraber ölü kafaları ve insan kemikleri vardı.

Genç bunları görünce duçar-ı hayret olub dervişe oraya ne için geldiklerini sordu. Derviş;

- Oğlum sen (Ali Cengiz)'i arıyor idin. İşte aradığın adam benim . Emîr'e vaad ettiğin oyunu sana öğreteceğim. Ancak bunu tahsili etmek için burada birkaç gün kalacaksın

Genç bu teklife razı olduğundan ve mağaraya gelinceye kadar da akşam olduğundan geceyi orada geçirdiler. Ertesi gün genç uykudan uyandığı zaman derviş meydanda yok idi. Onu ----- etmek üzere odadan çıkıp mağaranın içini dolaşmakta iken bir kapıya tesadüf eyledi.

Mezkur kapıyı açıp içeri girdiğinde gayet güzel [Sayfa4] bir genç kızın oturmuş gergef işlemekte olduğunu gördü. Bu sırada mezbure dahi genci gördüğünde kim olduğunu sormakla;

- Ben ben-i adem im ve Şah'ın ----- biriyim (Ali Cengiz) oyununu öğrenmek üzere beni buraya bir derviş getirdi. Ya sen kimsin? İnsanmısın? Perimisin? Burada ne geziyorsun.
- Ne Cinim, ne periyim, senin gibi ben ademim. Çocukken bir gün sokakta bu derviş beni

tutup buraya getirdi. Geldiğinden ertesi gün beni karşısına alub okutmaya başladı. Ben onun bana öğretmek istediği şeyi bir türlü öğrenemedim. Ne söylediyse ben onun aksini söyledim nihayet fena halde hiddetlenerek beni bu odaya kapadı.

Kız bu sözü söyledikten sonra genci odanın bir tarafına götürerek bir kapak açıp derin bir kuyu gösterdi bu kuyu ağzına kadar insan leşleriyle dolu idi. Kuyunun kapağını kapadıktan sonra dedi ki;

- Bu insanları gördüğümle işte bunların cümlesi o dervişin buraya getirmiş okutmuş,

okuduklarını belleymeyenden cümlesini bu kuyuya atıp öldürmüştür. Ölümden kurtulmak için yalnız bir çare vardır ki o da dervişin okuttuğu cümleleri bellememek öğrenmemektir. İşte size nasihatim budur yarın derviş seni okutmaya başlar. O ne söylerde sen tersini söyle. Bir şey öğrenmemiş gibi davran.

Genç, kızın bu sözlerine teşekkür ederek doğruca dervişin odasına geldi. Biraz sonra derviş gelip gence;

- Gel oğlum seni okutayım. Oyunu öğren de Şah'a malumat ver.

Demekle genç dervişin önünde diz çöküp oturdu. Derviş , bir kitap alıp açtı ve okutmaya başladiysa da genç bir türlü belleymiyordu. Mesela derviş Elif diyor ise genç direk diyor, Be diyorsa tekne diyordu. Nihayet, derviş fena halde hiddet ederek gence bir iki dokundu ve bıraktı.

Ertesi gün sabahleyin erken raftan diğer bir kitap alarak gence verdi ve dedi:

- İşte bu kitap (Ali Cengiz) gösteriyor. Tekmil oyunlar bunda yazılıdır. Bunu sana okutacağım eğer ----- tahsil eyler isen -----bir işe yaramaz diyerek koğacağım.

Bunun üzerine derviş genci okutmaya başladı. Genç kitabı makamla okuyup belliyor ise de dervişe daima ters ters şeyler söylüyordu. Bu hal ile birkaç gün geçti.

[Sayfa 6] Nihayet derviş dedi ki;

- Senin bir şey öğreneceğin yok. Hayvan gibi bir şeymişsin.

Bunun üzerine onun elinden tutup mağaradan çıkardı ve dağ başına götürüp bıraktı. Genç oradan yürüyerek doğruca hanesine gelerek validesini buldu elini öptü neden ----- aldıkdan sonra dedi ki;

- Valide yarın ben bir at olacağım. Beni alıp Emîr'in sarayına götür ve ona sat fakat sakın dizginimi teslim etme.

Ertesi gün validesi ahıra gitti güzel bir küheylan at duruyor, bunu alıp Şah'ın nezdine götürdü ve bin altına sattı.

Kadın hanesine geldiğinde biraz sonra oğlu gelerek validesine dedi ki;

- Yarın ben Koç olacağım. Yine beni Emîr'in sarayına götür ve sat.

Ertesi gün kadın gayet büyük ve mesli körelmemiş bir koçu tutarak saraya giderken mezkur derviş bunlara tesadüf etdi. Koçu görünce tanıyarak pek hiddet kendi kendine;

- Vay hınzır oğlan nihayet benim hünerler ve marifetimi olmadan(?) aldın öyle mi?

[Sayfa7] diyerek kadının yanına gelip,

- Valide bu koçu bana sat, ne istersen veririm. Dedi

Kadın pazarlık ederek hayvanı teslim edeceği sırada Koç güzel bir güvercin olup süratle uçtu. Bunu gören derviş derhal bir Şahin olarak güvercini takipe başladı. Bi çare kadın orada şaşırıp kalmıştı güvercin önden ve şahin arkadan uçarak Emîr'in sarayına kadar geldiler. Şah sarayın bahçesinde oturmuş seyran ediyordu. Güvercin bir elma şekline girerek Emîr'in kucağına düştü; derviş de o anda insan kılığına girerek huzura gelib;

- Şah'ım o elma benimdir. Bana ver. Dedi.

Emir ise bundan dücar-ı hayret olarak;

- Neden senin oluyormuş. Bana gökten düştü. Benimdir.

Cevabını verdi ise de dervişin rica ve ebramı üzerine elmayı vermek üzere davrandı . o sırada Şah'ın elindeki elma darı olarak yere saçıldı. Bunu gören derviş derhal bir tavuk şekline girip darıları bi bir toplayıp yutmaya başladı.

Bu esnada darının biri sansar oldu ve diğer darıladı [sayfa 8] toplamakla meşkul olan tavuğun üzerine atlayarak onu tutup boğdu.

Bu ahvali Emîr hayretle temaşa ediyordu.

Sansar tavuđu bođduktan sonra silkelenip evvelki gibi genç adam oldu ve huzurda yer öpüp ayakta durdu.

Emîr'in hayreti gittikçe artmakta idi. Adeta gördüğu şeye inanmıyordu. Dedi ki;

- Vay sen misin? Bu hal nedir?
- Evet şahım işte öğrenmeyi emr ettiğiniz (Ali Cengiz) oyunu buna derler. O derviş benim ustam idi. Beni helak etmek istiyordu. Yine ondan usta çıkıp onu telef ettim.

Diyerek geçirdiği ahvali bir bir hikaye eyledi. Şah'ın fevkalade zevkine giden bu halden memnun olarak gence bin altın ilemükemmel bir konak ihsan etti ve hizmetinde ibka ile onun akıl ve dirayetinden zeka ve irfanından istifade etmekte devam etti.

- **Hıtam-**